

Кіян О. С.

аспірант кафедри права та публічного управління
Житомирського державного університету
імені Івана Франка

МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Науковий підхід до управління закладами охорони здоров'я базується на вивченні державного регулювання суспільного життя, що здійснюється через реалізацію державної політики. У найзагальнішому вигляді, державна політика визначається як система основних принципів, норм та напрямів діяльності щодо здійснення державної влади. Державну політику, у контексті даного аналізу, можна визначити як процес перетворення політичних цілей на урядові програми та практичні дії для досягнення бажаних результатів управління закладами охорони здоров'я, що включає дві підсистеми: функціональну та забезпечувальну.

Важливими елементами державної політики є моделі її формування. Сьогодні, можемо виділити три основні моделі публічного управління системою охорони здоров'я в сучасній Україні, а саме: ринкова, соціальна та державно-приватна модель. Основним критерієм їх поділу є спосіб фінансування системи охорони здоров'я, хоча, всі вони «відкриті» для використання багатоканальних механізмів фінансування, що мають вирішальне значення при характеристиці конкретної моделі охорони здоров'я [1].

На практиці, використовуються такі джерела фінансування системи охорони здоров'я як: державні та місцеві бюджети, які формуються за рахунок податків, державного, або напівдержавного медичного страхувань, коштів, що отримуються за рахунок приватного медичного страхування, благодійних пожертв тощо.

Іншої точки зору дотримується Б. Логвіненко, пропонуючи виділити три основні моделі публічного управління системою охорони здоров'я за критерієм обсягу публічних повноважень:

1) імперативна модель, що характеризується винятковою роллю держави в управлінні охороною здоров'я;

2) державна модель – представлена домінуючим становищем держави, як ключового суб'єкта влади;

3) конкурентна модель, яка ґрунтується на розумінні ролі держави як свого роду «арбітра», який встановлює правила гри, але участі в ній не бере [2].

Тобто, держава надає юридичну підтримку галузі охорони здоров'я, формує та реалізує окремі державні програми її розвитку для захисту і підвищення добробуту суспільства.

Цей підхід, на нашу думку, є більш раціональним, оскільки, управління охороною здоров'я не може зводитися лише до фінансування медичної галузі, а має представляти комплексну модель впливу держави на визначений компонент суспільного життя. Кожна країна має власну систему охорони здоров'я, незалежно від того, наскільки вона є фрагментарною, чи наскільки несистемною була і є її фінансова діяльність.

Вважаємо, що найважливішим питанням, яке відрізняє ту чи іншу модель публічного управління системою охорони здоров'я, є ступінь урядового та регулятивного втручання держави у сферу охорони здоров'я.

У системі охорони здоров'я України, впродовж багатьох років, не було суттєвих змін. Усі вчені одноставно погоджуються з думкою, що система охорони здоров'я України, в принципі, відповідає моделі Семашка [3].

Так звана модель Семашка (названа за прізвищем першого народного комісара охорони здоров'я РРФСР у 1918 р.) фінансується виключно з державного бюджету, ґрунтується на установленні загальних податків, контролюється державою через систему централізованого планування та управління, що характеризується відсутністю приватного сектора. Дана модель працювала у СРСР, Центральній та Східній Європі.

В даний час, більшість із цих країн перебувають у процесі переходу від цієї моделі до моделі соціального страхування, або намагаються поєднати її соціальне страхування із моделлю Семашка.

Отже, до недавнього часу, система охорони здоров'я в Україні була представлена вищезазначеною моделлю, яка зазнала певних змін і помітно занепала під час ринкової трансформації економіки України. Реформування такої системи вимагає її ретельного аналізу та чіткого бачення нової концепції, яка, з одного боку, базуватиметься на сильних сторонах попередньої системи, а з іншого – враховуватиме міжнародний досвід реформування систем охорони здоров'я, заснованого на реальних економічних, політичних та цивілізаційних змінах у світі [4].

Список літератури

1. Лехан В. М. Яким повинен бути сучасний управлінець у сфері охорони здоров'я. 2016. № 4 (1). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uzn_2016_4%281%29
2. Проневич О. С. Імплементация засад європейської політики «здоров'я-2020» як правовий інструмент модернізації системи охорони здоров'я України / Право і безпека. 2017. № 2 (65). 53 с.
3. Гладун З. С. Державна політика охорони здоров'я в Україні (адміністративно-правові проблеми формування і реалізації): монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 460 с.
4. Князевич В. М. Публічна служба у сфері охорони здоров'я в Україні та світі: нормативно-правовий аспект / Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 14.